

Przykłady projektowania programu studiów z wykorzystaniem systemu ECTS

Tabela 1. Ramowa struktura programu studiów dla wszystkich kierunków studiów w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie¹²⁵. **Studia I stopnia** (6 poziom PRK, licencjackie), **stacjonarne, o profilu ogólnoakademickim.**

Grupy przedmiotów	Punkty ECTS
Przedmioty podstawowe (obowiązkowe dla wszystkich studentów) (wśród nich znajdują się przedmioty z obszaru nauk humanistycznych za nie mniej niż 5 ECTS wymagane przez przepisy)	74 (5)
Przedmioty kierunkowe (obowiązkowe dla studentów danego kierunku studiów)	42
Przedmioty do wyboru (spośród wszystkich przedmiotów oferowanych na studiach I stopnia) (w tym z podanej listy przedmiotów związanych ze studiowanym kierunkiem)	29 (15)
Lektoraty z języków obcych Język I Język II	10,5 10,5
Praktyka	3
Proseminarium z metodyki studiowania	1
Seminarium licencjackie	10
Ogółem	180

Opracowanie własne na podstawie „Studia pierwszego i drugiego stopnia w SGH. Programy kształcenia i plany studiów. Informator 2017/18, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2017”.

Uwaga: przedstawiona struktura programów studiów zgoda jest z przepisami prawa sprzed Ustawy 2.0. Jednakże rozwiązania dotyczące punktacji ECTS nie różnią się.

Tabela 2. Ramowa struktura programu studiów dla wszystkich kierunków studiów w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie¹²⁶: **studia II stopnia** (7 poziom PRK, magisterskie), **stacjonarne o profilu ogólnoakademickim.**

Grupy przedmiotów	Punkty ECTS
Przedmioty podstawowe (obowiązkowe dla wszystkich studentów)	9
Przedmioty kierunkowe (obowiązkowe dla studentów danego kierunku studiów)	49,5
Przedmioty do wyboru (spośród wszystkich przedmiotów oferowanych na studiach II stopnia) (w tym z podanej listy przedmiotów związanych ze studiowanym kierunkiem)	31 (15)

cd. tab ►

¹²⁵ Studia pierwszego i drugiego stopnia w SGH. Programy kształcenia i plany studiów. Informator 2017/18, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2017, s.17.

¹²⁶ Studia pierwszego i drugiego stopnia w SGH. Programy kształcenia i plany studiów. Informator 2017/18, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2017, s. 60.

Grupy przedmiotów	Punkty ECTS
Lektorat z języka obcego	10,5
Seminarium magisterskie	20
Ogółem	120

Opracowanie własne na podstawie: „Studia pierwszego i drugiego stopnia w SGH. Programy kształcenia i plany studiów. Informator 2017/18, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2017”.

Uwaga: przedstawiona struktura programów studiów oraz użyta terminologia zgoda jest z przepisami prawa sprzed Ustawy 2.0. Jednakże rozwiązania dotyczące punktacji ECTS nie różnią się.

Powyższe dwie tabele ilustrują wspólną strukturę wszystkich programów studiów oferowanych przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie a określaną liczbą nakładu pracy studenta na poszczególne typy zajęć (niezależnie od ich specyficznej treści właściwej dla kierunków studiów). Widać, jak pomiędzy poziomem I i II studiów (poziom 6 PRK - licencjat i poziom 7 PRK - magister) zmieniają się proporcje nakładu pracy studenta na przedmioty podstawowe niezbędne każdemu absolwentowi studiów ekonomicznych: z ok. 40% całkowitego nakładu na studiach I stopnia do ok. 7% na studiach II stopnia oraz na przedmioty kierunkowe, właściwe dla wybranego kierunku studiów: z 23% na studiach I stopnia do ok. 42 % na studiach II stopnia. Z kolei

nakład pracy przewidziany na przedmioty do wyboru zwiększa się odpowiednio z ok. 16% na studiach licencjackich do 25% na studiach magisterskich. Odpowiada to konieczności opanowania na I stopniu studiów zaawansowanej wiedzy ogólnej stanowiącej fundament dyscypliny naukowej właściwej dla kierunku studiów oraz – na II stopniu studiów - koncentracji na zdobywaniu pogłębionej wiedzy specjalistycznej związanej z wybranym kierunkiem studiów. Oddaje to także wzrastająca zdolność studentów do samodzielnego studiowania i formowania indywidualnej ścieżki studiowania. Widać tu zatem wyraźną korelację pomiędzy zapisami charakterystyk poziomów 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji a godzinami pracy studenta przeznaczonymi na ich realizację.

4. Projektowanie programów zajęć z wykorzystaniem punktacji ECTS

Przypisując punkty ECTS zajęciom należy brać pod uwagę wyłącznie związany z nimi nakład pracy studenta. Najczęstszym z popełnianych tu błędów jest łączyć liczbę punktów ECTS z liczbą godzin zajęć czy tzw. godzin kontaktowych. Punkty ECTS nie służą ocenie tego rodzaju. Liczba godzin zajęć znajduje swe odbicie w nakładzie

pracy nauczyciela – godzinach liczonych do pensum dydaktycznego i nie może być wprost łączona z nakładem pracy studenta, na który składa się, prócz godzin kontaktu z nauczycielem, praca własna studenta. W podanych poniżej krótkich przykładach obliczeń nakładu pracy studenta wyraźnie widać, że liczba punktów ECTS przypisanych

tradycyjnemu wykładowi z ćwiczeniami (z dużą liczbą godzin kontaktowych i podobną liczbą godzin pracy własnej studenta) oraz przypisanych zajęciom prowadzonym metodą „problem-based learning” (mała liczba godzin kontaktowych, duża liczba godzin pracy indywidualnej i zespołowej studentów) może być taka sama, ponieważ sumaryczna ocena nakładu pracy studenta jest zbliżona.

W „Stanowisku MNiSW w sprawie określania w programie studiów łącznej liczby punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia”¹²⁷ czytamy: „Nieuzasadnione jest automatyczne przeliczanie liczby godzin zajęć w ramach poszczególnych punktów ECTS poprzez przyjmowanie założenia uśredniającego, gdyż ustalenie tej liczby wymaga analizy programu studiów, zajęć w nim przewidzianych oraz zakładanego przez uczelnię udziału samodzielnej pracy studenta w ramach punktu ECTS w stosunku do łącznego nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia efektów uczenia się zakładanych dla określonych zajęć (lub grupy zajęć)”.

Innym częstym błędem jest wiązanie punktacji ECTS z „ważnością” merytoryczną zajęć dla programu studiów. W podanych poniżej krótkich przykładach widać, że liczba punktów ECTS przypisanych tradycyjnemu wykładowi z ćwiczeniami, istotnemu dla zrozumienia podstaw teoretycznych studiowanej dyscypliny i liczba

ECTS przypisanych lektoratowi języka obcego może być podobna, ponieważ w obydwu przypadkach podobny jest nakład pracy studenta.

Należy też zwrócić uwagę na to, że nie jest rzeczą możliwą (poza wyjątkowymi przypadkami) przypisanie nakładu pracy przynależnej do poszczególnych efektów uczenia się zdobywanych w trakcie zajęć. Sumowanie godzin pracy studenta odbywa się raczej poprzez przypisanie ich czynnościom wymagającym do zdobycia tych efektów, takich jak: uczestnictwo w zajęciach, lektury, przygotowanie prac przejściowych i inne.

Przykłady obliczeń punktacji ECTS dla rozmaitych zajęć przedstawione poniżej pokazują, co może składać się na nakład pracy studenta (lista przedstawionych aktywności studenta jest tu, z konieczności, bardzo krótka i niewyczerpująca). Warto także przypomnieć, że przypisanie do zajęć odpowiedniej liczby punktów ECTS nakłada na nauczyciela prowadzącego te zajęcia obowiązek egzekwowania takich efektów uczenia się, których zdobycie wymagało podanego nakładu pracy studenta. Nie nakładu mniejszego – bo wówczas i student, i nauczyciel popełniają nieuczciwość akceptując mniejszy wymiar pracy i efekty mizerniejsze niż założone. Mówiąc kolokwialnie, w takim przypadku student otrzyma dyplom, choć nie osiągnął pełnego zestawu efektów uczenia się przewidzianego w programie studiów. I nie więcej – bo studentów nie należy przeciążać pracą ponad zarysowaną miarę.

¹²⁷ <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/stanowisko-w-sprawie-okreslania-w-programie-studiow-laczej-liczby-punktow-ects>

rozpisanie ECTS w sylabusach

Przykład 1: Tradycyjny **wykład z dyscypliny podstawowej** dla kierunku studiów z przewagą efektów z zakresu wiedzy, kończący się egzaminem pisemnym oraz ćwiczenia do tego wykładu. Wykład i ćwiczenia po 2 godziny lekcyjne 15 razy w semestrze.

Rodzaj czynności	Nakład pracy studenta – godziny kontaktowe	Nakład pracy studenta – praca własna
Uczestnictwo w wykładzie	30	
Konsultacje z wykładowcą / prowadzącym ćwiczenia	2	
Uczestnictwo w ćwiczeniach	30	
Przygotowanie się do ćwiczeń / zadania domowe		15
Przygotowanie pracy przejściowej na ćwiczenia		6
Przygotowanie się do egzaminu		35
Egzamin	2	
Ogółem	64	56

Ogółem: 120 godzin pracy studenta, czyli ok. 4 - 4,5 punktów ECTS.

Przykład 2: Seminarium **przedmiotu humanistycznego „do wyboru”** z przewagą efektów z zakresu kompetencji społecznych. Studenci zobowiązani są do lektury podanych tekstów przed seminarium, aktywnej dyskusji w trakcie zajęć, wygłoszenia krótkiego referatu, napisania eseju semestralnego i jego obrony w trakcie egzaminu ustnego. Seminarium trwa 2 godziny lekcyjne, 15 razy w semestrze.

Rodzaj czynności	Nakład pracy studenta – godziny kontaktowe	Nakład pracy studenta – praca własna
Uczestnictwo w seminarium	30	
Konsultacje z wykładowcą / prowadzącym ćwiczenia	2	
Lektury tekstów na zajęcia (15x1)		15
Przygotowanie referatu		8
Napisanie eseju		12
Przygotowanie się do egzaminu		5
Egzamin	2	
Ogółem	34	40

Ogółem: 74 godzin pracy studenta, czyli ok. 2,5-3 punktów ECTS.

Przykład 3: Lektorat języka obcego - 2 godziny lekcyjne x 15 zajęć w semestrze. Przewaga efektów w zakresie umiejętności komunikacji. Udział w lektoracie wymaga lektury tekstów, rozwiązywania zadań/ćwiczeń domowych, przygotowania krótkiego referatu. Lektorat kończy się egzaminem pisemnym i ustnym.

Rodzaj czynności	Nakład pracy studenta – godziny kontaktowe	Nakład pracy studenta – praca własna
Uczestnictwo w lektoracie	30	
Konsultacje z wykładowcą / prowadzącym ćwiczenia	2	
Przygotowanie się do zajęć / prace domowe (15x4)		60
Przygotowanie referatu		4
Przygotowanie się do egzaminu		8
Egzamin	4	
Ogółem	36	72

Ogółem: 108 godzin pracy studenta, czyli ok. 4 punktów ECTS.

Przykład 4: Zajęcia z **przedmiotu biznesowego** z przewagą efektów uczenia się z zakresu umiejętności, prowadzone metodą projektową. Studenci po wykładzie wprowadzającym w tematykę i metodę zajęć samodzielnie rozwiązywali w grupach zadany problem konsultując rezultaty zdalnie z kolegami z uczelni zagranicznej a następnie (konferencja Skype) prezentując i dyskutując wyniki pracy.

Rodzaj czynności	Nakład pracy studenta – godziny kontaktowe	Nakład pracy studenta – praca własna
Uczestnictwo w wykładzie	8	
Wprowadzenie w metodę zajęć przez wykładowcę	2	
Konsultacje z wykładowcą / prowadzącym ćwiczenia	2	
Finalne prezentacje przygotowanych projektów	6	
Zdalne dyskusje z zagranicznymi studentami		10
Zbieranie materiałów, pisanie raportu, korekty i scalanie raportu		44
Przygotowywanie finalnej prezentacji oraz przygotowywanie się do prezentacji		10
Ogółem	18	64

Ogółem: 82 godzin pracy studenta, czyli ok. 3 punktów ECTS.